

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om

70/031

de hvidblodige Dyrs Inddeling.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i

Ribe Cathedralstole,

1820.

af

H. J. Hansen,

Overlærer.

*Uansvarlig forfatter
Bibliotek*

Ribe 1820.

Trykt hos Niels Gierstedt Dybbøl.

De ældre Naturkyndige plejede at inddele Dyreriget i disse sex Klasser: Firsøddede Dyr, Fiske, blodløse Vanddyr, Fugle, Insekter og Slangere. Linné adskilte nogle af de Dyr, som regnedes sammen til een Klasse, og forenede andre, som regnedes til forskjellige og dannede derved sine sex Klasser: Pattedyr, Fugle, Amphibier, Fiske, Insekter og Orme. Endskjøndt Linné selv i de forskjellige Udgaver af Systemet rettede paa det f. Ex. undertiden regnede Hvalerne til Fiskenes og Bruskfiskene til Amphibiernes Klasse, beholdt dog hans Inddeling saa stor Auctoritet, at man hidtil ingen væsentlig Forandring har foretaget ved de fire første Klasser. Og saa ere deres Stjelmærker saa tydelige og bestemte, at man vel heller aldrig vil faae Grund til at foretage nogen Forandring med dem, med mindre det ved Arternes for store Formerelse skulde være Afsondring i mindre Dele f. E. ved at skille Slangerne fra de firsøddede Amphibier.

Ogsaa Insekterne og Ormene ere efter Linné bestemte nok, ia den, som har gjort sig bekendt

med Systemet, vanskeligt vil kunne forvekle et Insekt i sin fuldfomne Tilstand med enOrm. Alligevel have nyere Naturforskere af nogle væsentlige Forskjelligheder taget Anledning til at forsøge andre Inddelinger af de Dyr, som regnedes til disse to Klasser. Da disse Forandringer hidtil kun ere lidet bekjendte hos os, og der heller ikke tages Hensyn til dem i vore Naboers hverken populære Lærebøger, om de endog stemple sig selv med Tillægsordet "fuldstændig,, som Læhrs, eller i de til videnskabelig Underviisning bestemte som Blumenbachs, vil det maaskee ikke være dem af disse Blades Læsere, der interessere dem for Naturhistorien, uafkomment, her at finde et kort Omrids af et Par af de fortrinligere blandt disse nye Systemer.

Bed de ældre Systemer toges fortrinligen Hensyn til visse udvortes Ligheder, hvilket kunde være rigtigt for saa vidt som Systemet ansees som et Register, hvori vi skulle kunne opsoge Navnene paa os ubekjendte Gjenstande. Som bekjendte de ældre Physiologer det menneskelige og dyriske Legems Forretninger i fire Klasser: de naturlige, som indbefatte, hvad der hører til Ernæringen; Livsforretningerne, Aandedrættet og Blodets Cirkulation; de dyriske, Hjernens og Nervernes saavel aktive som passive Virkninger, paa Bevægelsesredskaberne og paa Sandseredskaberne; og Forplantelsesredskaberne. Skjandt denne Inddeling forkastes af nogle nyere Physiologer, forsvares den dog endnu af andre og sp.

nes heller ikke at være ugrundet. Efter Maaden, hvorpaa disse Forretninger foregaae og efter de dertil bestemte Organers Forskjellighed hos forskjellige Dyr have de nyere Systematikere opstillet deres Klasser og Underafdelinger. Da den udvortes Bygning maa beroe paa den indvortes, og Dyrenes Levemaade f. E. i Henseende til Opholdssted, Føde o. s. v. igjen paa begge disse, saa er denne Inddelingsgrund saa meget at foretrække hiin, der blot grunder sig paa Skikkelsen, som Systemet derved ikke bliver et blot Register over Navne, men med en Gjenstands Plads i Systemet tillige det vigtigste er bekjendt om dens indvortes Indretning, og dens Forhold til andre Væsner. Usikkerhed om visse Organers egentlige Bestemmelse kan ingen Indflydelse have paa Systemet, naar den Grundsætning følges, at hvad der ligner hinanden i Bygning maa høre i Klasse sammen og modsat. Dette var ikke Tilfældet med Linnés to sidste Klasser. Man kan med Sikkerhed paastaae, at her fandtes Dyr i een Klasse, der vare lige saa forskjellige fra hinanden, som de uligeste i alle de fire første Klasser tilsammen. Man sammenligne f. E. en Sommerfugl, en Flue og en Krebs, eller en Blækskild med sin saa fuldkomne Organisation og en Goppe, hvis Legeme synes kun at være een homogen Masse, og dog regnedes disse to endog til een Orden.

Da det for Sammenligningens Skyld vil være nødvendigt at vide, hvilke af de ældre Slægter

der udgjøre de enkelte Klasser og Ordener efter de nyere Systemer, vil jeg først, efter den trettende Udgave af Systemet, fremsætte saa meget af den linneiske Inddeling, som min Hensigt udfræver. Vel have de nyere Naturbeskrivere opstillet en stor Mængde nye Slægter, men da disse deels ere dannede ved at dele de linneiske Slægter, som ved mangfoldige nye Arters Opdagelse vare blevne altfor vidtløftige, deels ere nærbestegtede med dem, naar de bestaae blot af sildigere opdagede Arter, saa ville Linnés Slægter være tilstrækkelige til at erholde et Begreb om hvad der omtrent hører til hver Afdeling efter de nyere Systemer. I denne Fortegnelse forbigaaes de sex linneiske Ordener af vingede Insekter, da de, saa vidt jeg veed, altid i nyere Systemer ere blevne regnede til een Klasse, og i Forbindelse med flere eller færre af Linnés uvingede Insekter have beholdt det dem fra Oldtiden af tillagte og paa deres Legemsdannelse grundede Navn: Insekter. Og ved Ormene har jeg udeladt Fortegnelsen paa Slægtsnavnene, hvor det er bekjendt nok, hvad der hører til samme Afdeling, som ved Skaldyrene.

Linnés uvingede Insekter og Orme.

Semte Klasse: Insekter. Syvende Orden:
Uvingede Insekter (Insecta aptera).

med 6 Fødder.

Solbræ (Lepisma), Stjertfod (Podura), Termit (Termes), Luus (Pediculus), Leppe (Pulex).

med 8 : 14 Fødder, Hoved og Bryst forenede
(altsaa mindre insecta.)

Midde (Acarus), Vandædderfop (Hydrachna),
Ædderfop (Aranea), Mejer (Phalangium), Skor-
pion (Scorpio), Krebs (Cancer), Tensøje (Mono-
culus), Bænkbidder (Oniscus).

med mange Fødder.

Skolopender (Scolopendra), Tusindbeen (Julus).

Sjette Klasse: Orme.

Første Orden: Orme (Intestina).

Indvoldsorme:

Spolorm (Ascaris), Bændelorm (Tænia), og den
hele øvrige Flok af egentlige Indvoldsorme, Fu-
rie (Furia), (Myxine, som nu regnes til Fiskene.)

Orme, som leve uden for andre Dyr.

Traadorm (Gordius), Blodigel (Hirudo), Regn-
orm (Lumbricus), Sprøjter (Sipunculus), Glad-
orm (Planaria).

Anden Orden: Bløddyr (Mollusca).

Søblomst (Actinia), Søblære (Ascidia), Doppelt-
rad (Salpa), (Pterotrachea), Snegl (Limax), Sø-
hare (Aplysia), (Doris), Søpung (Thetis), Sø-
blære (Holothuria), Steenborer (Terebella), (Tri-
ton), Blækfisk (Sepia), Søvinge (Clio), Gjelleorm
(Lernæa), Tangvrag (Scyllæa), Sømuus (Aphro-
dita), Sandfegger (Amphitrite), (Nereis), (Nais),
Gople (Medusa), Søstjerne (Asterias), Søigel
(Echinus).

Tredie Orden: Skaldyr (Testacea).

Mangestallede:

Skjoldskjæl (Chiton), (Lepas), (Pholas).

Toskallede (Conchæ):

Migemusling (Mya), Langfjæl (Solen) o. s. v.

Eenskallede:

med spiralførmig Skal (Cochleæ):

(Argonauta), Etibbsnekke (Nautilus), Reglesnekke (Conus) o. s. v.

uden spiralførmig Skal

(Patella), Søstand (Dentalium), Drmrør (Serpula), Trøborer (Teredo), Sandrør (Sabella).

Fjerde Orden: Plantedyr (Zoophyta).

med kalkagtig Stamme (Lithophyta):

Kørforal (Tubipora), Stjerneforal (Madrepora), Punktforal (Millepora), Celleforal (Cellepora), Ledforal (Isis).

med blødere Stamme:

De øvrige Koraller, Svamp (Spongia), Søbarf (Flustra), Koralmos (Carallina), Blærepolyper (Sertularia), Søfjeder (Pennatula), Armpolyper (Hydra).

Femte Orden: Infusionsdyr (Infusoria).

De øvrige Polyper og Infusionsdyr.

Dette System blev indtil Cuvier almindelig fulgt i sine væsentlige Dele; i det højeste vovede man at stille nogle Dyr paa en rigtigere Plads, end den dem her anviste. Saaledes maatte Termitterne gaae over til de aarevingede Insekters Orden, da man opdagede, at de til visse Tider have Vinger, og at disse ikke allene ere et væsentligt Kjendemerke for Insekter, da f. E. Bladlus ligesaavel findes uden som med Vinger. Blumenbach gjorde blandt Drmene en egen Orden,

som han gav Navnet Crustacea, af Søigler, Søstjerner og nogle koralagtige hidindtil temmelig problematiske Skabninger.

Endelig fremtraadte Cuvier med et nyt System over de hvidblodige eller hvirvelløse Dyr som han støttede paa et rigt Forraad egne Opdagelser i Anatomia comparata, i hvilket Fag han, uden Tvivl, er Nutidens største Mester. Dette sit nye System fremsætter han i Tableau élémentaire, som er oversat paa Dansk af Hr. Etatsraad Wad, og med nogle Forandringer i Leçons d'anatomie comparée, hvoraf Hr. Etatsraaden har indført en Oversigt af dette nyere System i sin Oversættelse af førstnævnte Værk. Da dette System, naagt denne Oversættelse, er temmelig ubekjendt hos os, fremsættes her en kort Oversigt over samme, for saavidt det angaaer de lavere Dyrklasser.

I. Dyr med Ryghvirvler (Animalia vertebrata).

De sædvanlige fire Klasser.

II. Dyr uden Ryghvirvler (A. invertebrata)

1. med Blodkar.

5 Klasse Bløddyr (Mollusca) med jevn Rygmarv, uden artikulerte Ledemode.

6 Klasse. Orme (Vermes) med knudret Rygmarv, uden artikulerte Ledemode.

7 Klasse. Skorpdyr (Crustacea) med knudret Rygmarv og artikulerte Ledemode.

2. uden Blodkar.

8 Klasse. Insekter (Insecta) med knudret Rygmarv og artikulerte Ledemode.

9 Klasse. Plantedyr (Zoophyta) uden Rygs-
marv og uden artikulerte Ledemode.

Bløddyrene staae med Nette i Epidisen for de hvir-
velløse Dyr formedelt deres fuldkomnere Orga-
nisation, hvori nogle i visse Henseender nærme
dem til de højere Klasser. I denne Klasse fin-
des Dyr af en stærk Reproduktionskraft. Nogle
ere blot bedækkede med en tyk Hud, som kaldes
Kappe, andre (Skaldyr) have paa Kappen befæ-
stet een eller flere steenagtige Skaller. Følgende
Schema viser, hvorledes disse Klasser inddeles
og de linneiske Slægter, der høre til hver Under-
afdeling.

Bløddyr.

Første Orden: Hovedfødgede (Cephalopoda), Hov-
vedet omgivet med Bevægelsesredskaber.

nøgne: Sepia; Skaldyr: Argonauata, Nautilus.

Anden Orden: Bugfødgede (Gasteropoda), paa
Bugen en bred Muskel, som tjener til Fod.

nøgne: Chio, Scyllæa, Doris, Thetis, Limax,
Aplysia c.

Skaldyr: Chiton, Patella, og alle Skaldyr med
spiralformige Skaller. Denne Orden ud-
mærker sig ved sin Forplantelsesmaade, da
den indeholder Hermaphroditer, som yngle
ved gjensidig Parring.

Tredie Orden: Hovedløse (Acephala), uden sær-
skildt Hoved.

nøgne: Ascidia, Salpa, Pterotrachea, &c.

Skaldyr: alle de toskallede og fleerskallede.

Denne Orden indeholder Hermaphroditer, som
ynge uden Parring.

Orme.

Om denne Klasse har Cuvier været uvis, hvor han skulde henfætte den; thi i det nyere System lader han den udgjøre en Klasse for sig selv, i Tableau derimod henregner han den til Insekterne, med hvis Larver Ormene ogsaa have temmelig Lighed. Den inddeles saaledes:

Første Orden: (Branchiela) med udvortes Aandedrætsredskaber: Aphrodite, Terebella, Nereis, Serpula, Amphitrite, Dentalium.

Anden Orden: (Endobranchia) uden udvortes Aandedrætsredskaber: Nais, Lumbricus, Hirudo, Planaria, Fasciola, Gordius.

Tredie Orden: Indvoldsborme (Intestina, Entozoa): Ascaris, Tenia &c.

Skorpdyr.

Denne Klasse hos Cuvier indeholder blot de to kinneiske Slægter, Cancer og Monoculus, som de nyere Naturbeskrivere formedelst Arternes Mangfoldighed have deelt i en Mængde nye Slægter. (I Tableau regnes ogsaa Slægten Oniscus hertil.) Disse Dyr adskille sig noisom fra Insekterne ved deres Stikkelse, mange Fødder, Mangel af Forvandling, langere Levetid, Reproductionskraft og indvortes Bygning.

Insekter;

Hertil henføres alle Linnæes Insekter med Undtagelse af de under forrige Klasse anførte. Deres almindelig betjendte Juddeling kan derfor her forbigaaes som overflødig.

Plantedyr.

Denne Klasse indeholder (med Undtagelse af første Orden) Dyr, hvis hele Legeme bestaaer af en eensartet (homogen) Masse, hvoraf man kan forklare sig deres Besskaffenhed og de udmærkede Egenskaber, der en Tid gjorde saa stor Opsigt: De have f. E. ikke forskjellige Sandser, ingen egentlige Organer for Ernæringen, hvilken synes at foregaae ved en Indsugning af hele Legemets Overflade, de formere sig tildeels ved Deelning og have tildeels saa stærk Reproduktionskraft, at hver enkelt Deel af et itusstaaret Dyr bliver til et heelt Dyr. Inddelingen er følgende:

Første Orden: Pighudede (Echinodermata) med et kalkagtigt eller læderagtigt Dække: Echinus, Asterias, Holothuria, Sipunculus.

Anden Orden: Sønelder (Urticamaris) med et geleeagtigt Dække: Actinia. Medusa.

Tredie Orden: De forskjellige Slægter af Koraller og Svampe (Corallia).

Fjerde Orden: Polyper (Polypi): Hydra, Vorticella, Tubularia.

Femte Orden: Infusionsdyr (Infusoria) meget smaae, svømmende i flydende Legemer.

Vor udmærkede Naturforsker, D. F. Müller har gjort sig fortjent ved en Mængde Opdagelser i de hvidblodige Dyrs Klasser overhovedet, og isærdeleshed ved at opdage, ordne og beskrive en Mængde Infusionsdyr.

Andre have søgt at bringe dette System nær:

mere til det linneiske ved at ordne det paa følgende Maade:

5te Klasse: Leddyr (Articulata) med tre Ordener
Insekter, Skorpdyr og Orme.

6te Klasse: Bløddyr.

7de Klasse: Plantedyr.

Her udgjør altsaa de to første Ordener af 5te Klasse Linnés Insekter, og alle de øvrige Dyr af disse Klasser hans Orme.

Endelig opstillede Lamarck sit System (Systeme des animaux sans vertébrés. Paris 1801.), som snart blev det almindelige i Frankrige, efter hvilket ogsaa Gjenstandene i det Pariser Nationalmuseum ordnedes, og som for sin klare Orden ogsaa fortjener at kjendes af os. Følgende Schema viser Klasserne og Inddelingsgrundene:

Dyr uden Ryghvirvler, med hvidt Blod, uden sandt Skelet.

uden tydelige arteriøse og venøse Kar med ufuldkomment eller intet tydeligt Nervesystem.

uden Hoved eller noget særskildt Organ for Cirkulation og Sensation, Zoophyta.

med ufuldkomne Draaener for Cirkulation og Sensation, aande igjennem Pritaabninger.

med Hjerte, arteriøse og venøse Kar, Hjerne eller N. gmarv og Nerver, aande igjennem Sjeller, lægge Egg.

(12)

Semte Klasse. Mollusca.
Bløddyr.

6te Klasse. Annularia.
Annelides,
Ringdyr.

7de Klasse. Crustacea.
Størpdyr.

8de Klasse. Araneae.
Webberfopagtige Dyr.

9de Klasse. Insecta.
Insektter.

10de Klasse. Vermes.
Dyr.

11te Klasse. Radiaria.
Straaldyr.

12te Klasse. Polypi
Moidper og Infusoriddyr.

Her følger et Par Ord om de enkelte Klasser til Oplysning af dette System. Bløddyrene ere de samme, som hos Cuvier, indbefatte altsaa til lige Skaldyrene, hvilket er en Contradictio in terminis, som kunde undgaaes ved at vælge et andet Navn. Ringdyrene betegnes som Dyr med et langstrakt, blødt, ringet men ikke med artikulerte Fødder forsynet Legeme. Ved anatomiske Undersøgelser befandtes nogle Dyr af Cuviers Orme Klasse at have en langt fuldkomnere Organisation end de andre. Hine bleve under Navnet Ringsdyr (paa fransk Annelides) satte i denne Klasse. De ufuldkomnere som Indvoldormene staae under Navnet Vermes langt dybere i den 10de Klasse. Dog er det ikke ganske afgjort, hvad der hører til hver af disse Klasser. Dog vil denne omtrent indbefatte de to første Ordener af Cuviers Orme. Den syvende Klasse som tilstrækkelig adskiller sig fra Insekterne ved sin fuldkomnere Organisation og Mangel af Forvandling, inddeles saaledes:

Første Orden: med Djne paa Stille (Malacostraca): den største Deel af Linnés Krebs.

Anden Orden: med fasthiddende Djne:

a) bedækkede med et Skjold: den største Deel af Linnés Monoculus.

b) bedækkede med flere tverliggende Skjolde: de øvrige Krebs og Ensøjer, Oniscus, Lepisma.

Den ottende Klasse adskiller sig ogsaa fra Insekterne ved Mangel paa Forvandling; de dertil hør

rende Dyr have knudret Rygmars, Dine og artikulerede Fødder (for det meste flere end 6).

De inddeles saaledes:

Første Orden: uden Følehorn:

med Kjeber: Scorpio, Aranea, Phalangium.

med Sugerør: Hydrachna, Acarus.

Anden Orden: med Følehorn:

med mange Fødder: Scolopendra, Julus.

med 6 Fødder: Pediculus, Podura.

Den niende Klasse, Insekterne adskille dem fra de andre ved deres Forvandling; de ligesom de forrige lægge Æg, have i fuldkommen Tilstand Dine paa Hovedet og sex artikulerede Fødder. Hertil høre alle Linnés vingede Insekter og af de nvingede Slægten Pulex.

Den tiende Klasse, Ormene formere sig ved Æg og Spirer, have et blødt Legeme, stærk Reproductionskraft, ingen Forvandling, ingen Dine, ingen artikulerede Fødder.

Straaldyrene kaldes saaledes, fordi der i deres Bygning findes en siraal: eller stjerneformig Figur, omtrent ligesom hos mange Blomster, hvis Blade udbrede sig fra et Middelpunkt til alle Sider. De mangle Hoved, Dine og artikulerede Fødder, have Reproductionskraft, forplante sig ved Spirer og Æg, og aande igjennem vandførende Kanaler.

Hertil hører som to særskildte Ordener de to første Ordener af Cuviers Plantedyr, ligesom de tre sidste Ordener af denne Klasse hos Cuvier udgjøre Lamarcks tolvte Klasse, der udmærke sig ved

Mangel af alle Organer undtagen dem, der høre til Ernæringen. Mange Dyr af denne Klasse have ogsaa et staalet eller blomsterlignende Le-geme, og da mange Arter af dem i Selskab ere befæstede til faste Stammer af Stikkelse som Træer (Koraller), hvis Blomster de synes at forestille, har man ogsaa kaldt dem Plantedyr og Dyrplanter.

Til Læsernes Underholdning vil jeg endnu fremsætte en lille Prøve af et nyt tydsk System, som er udgangen fra en af Naturphilosophiens ivrigste Udbredere, den ogsaa for sin politiske Reformationsslyst bekjendte Oken, forhen Professor i Jena. Infusionsdyrene kalder han Elementdyr, hvorimod der intet kan være at indvende, naar man tager Hensyn til disse Dyrs Enkelthed. Nu have de gamle fire Elementer, Jord, Vand, Luft, Ild eller Lys igjen funden Naade for Naturphilosophernes Øjne, da der uden Tvivl skal ligge store Hemmeligheder skjulte under dem. Altsaa bør Elementdyrene, for hvilke han har skabt det tydske Navn "Mile," inddeles i fire Ordener: Jordmile, Vandmile o. s. v., hver af disse igjen, i fire Familier (Sipperschaften) og hver af disse i fire Slægter. Følgende Tabel viser denne Klassifikation med de nykøbte Navne for Ordenerne og Familierne for denne ene Klasse:

	første,	anden Orden
Familier	Jordmile (Wimmel)	Bandmile (Rudel)
	første Wimmelwimmel (Kugeln)	Wimmelrudel (Bürsten)
	anden Rudelwimmel (Platten)	Rudelrudel (Pinset)
	trede Fliwimmelwimmel (Kreisel)	Fliwimmelrudel (Zangen)
	fjerde Franselwimmel (Walzen)	Franselrudel (Nåder)

	trede,	fjerde Orden
Familier	Lufmile (Flimmel)	LySmile (Fransel)
	første Wimmelflimmel (Duten)	Wimmelfransel (Dolden)
	anden Rudelflimmel (Beeren)	Rudelfransel (Køcher)
	trede Flimmelflimmel (Blocken)	Flimmelfransel (Büsche)
	fjerde Franselflimmel (Echläuche)	Franselfransel (Halmen)

Jeg har ladet være at oversætte disse nye Navne, da de som selvgjorte ere uoversættelige; og jeg mener, at denne ene Klasse kan være nok til en Prøve; kun dette kan endnu bemærkes, at ved andre Klasser eller Ordener antages undertiden andre Inddelingsgrunde: saaledes da Korallerne ere Mineraldyr (Trienthiere) maae de afdeles i Jordkoraller (Erdkorallen), Saltkoraller (Salt-

forallen), (Brenzforallen, som svarer til de brændbare Mineralier) og Metalkoraller (Erzforallen).

Forresten havde Prof. Oken visselig ikke behøvet, at stræbe saa meget efter Nyhed i Form og Udtryk, da hans Zoologie indeholder en saa rig Skat af nye Bemærkninger over enkelte Arters Bygning og andre Egenheder, som vist ingen anden Haandbog i dette Fag og af ikke større Omfang.

Om jeg endog skulde udsætte mig for den Fare, af nogle af disse Blades Læsere ligeledes at dadles for Nyhedssyge, vover jeg dog at fremsætte et Par Ideer, om Systemet overhovedet, som ere faldne mig ind under Udarbeidelsen af denne lille Afhandling. Ved den store Mængde af Dyr, som høre til de Hvirvelløses Klasser, ere hidindtil Klasserne blevene overordentlig store; saaledes findes i den 13de Udgave af Linnés System, over 10000 Insekter anførte i de sexvingede Ordener, som udgjøre de Myeres Insekter; naar man hertil regner de siden opdagede, og den utalte Skare, som findes i mindre undersøgte og paa Insekter vistnok overordentlig rige Lande i de varmere Jordstrøg, bliver denne Klasse uoverkuelig. Det samme er eller vil uden Tvivl blive Tilfældet med andre Klasser f. E. Bløddyrene og andre Sædyr, som man først i de sidste Tider har begyndt at kjende noget til. Ligesom Plankefyndige have opstillet Væxterne i naturlige Familier, der ofte afvige meget fra Systematikernes Inddelinger, kunde den store Mængde af hvidblo;

Dige Dyr ogsaa opstilles i Familier, hvortil Naturen selv giver Anledning nok. Og om man vilde give disse Familier Navn af Klasser, kunde deres Rigdom paa Arter, og deres Forskjellighed lettelig hjemle denne Benværelse. Thi det er vist at de rød-blodige Dyrs Klasser ikke ere meer forskjellige hverken i Stikkelse eller i de væsentlige Deles Bygning (s. E. Mundens) og Bestanddele end de forskjellige Ordener af Insekter. Ligeledes ere de tre Ordener, som udgjøre Bløddyrenes Klasser, mere forskjellige indbyrdes end de fire første Klasser: man forestille sig en Blødfisk med sit saa tydelige Sædesystem ved Siden af et hovedløst Bløddyr.

Ogsaa kunde det synes passende at afdele Dyrene i flere større Hovedafdelinger, hvoraf hver da vilde indeholde flere af de nuværende Klasser, saaledes kunde Dyr med egentlig Skellet udgjøre een Hovedafdeling, Dyr med hvidt Blod og artikulerede Ledemøde en anden, Bløddyrene en tredje, og Dyr af en straalet Bygning en fjerde. Naar man nu forbigik de hidtil opstillede Klasser og i hver af hine større Afdelinger angav de naturlige Ordener, som hørte til dem, kunde man beqvemt anvise enhver ny Opdagelse eller ikke fuldkommen betjendt Gjenstand sin Plads enten i en af disse Ordener eller i Hovedklasserne imellem to Ordener, saalænge indtil der fandtes et tilstrækkeligt Antal lignende til at danne en ny Orden.

Dog maa man ikke heraf slutte, at jeg anseer det gamle Billede paa Naturen af en Trappe eller Kjæde, hvor det ene Trin eller Led følger efter det andet, fra det høieste til det nederste, for rigtigt.

Det fuldkomneste Billede paa Naturen vilde være et Træ, der udflyder sine Hovedgrene til alle Sider, og disse igjen mindre Grene til Højre og Venstre, op og ned o. s. f. Herved vilde en

hver Gjenstand komme til at staae imellem flere andre, som den havde forskjellige Ligheder med, og dens Plads vilde bestemme dens hele Væsen. Men førend dette billedlige Træ lader sig fremstille, maatte Alt være opdaget og undersøgt.

Et andet Billede paa Systemet, hvorved hver Gjenstand, der ikke var iblandt de yderste i sin Klasse, vilde komme i Berøring med flere beslægtede, var naar man foreskiftte sig Systemet, som et Net, hvor Rauderne betegnede Arterne, og de Traade, hvorved de forbindes med de omkringliggende, de Egenskaber, de have tilfælleds med disse.

Naturhistoriens gamle Hovedinddeling i Riger giver Anledning til endnu et andet Billede, men af lignende Art med forrige. Naturhistorien og Systemet ere jo og det samme for Naturen, som Geographien for Jorden. For at fuldføre Ligheden mellem begge Videnskaber, kunde man indtøre nogle Forandringer i Benævnelserne. Forsaaavidt man nemlig kalder Jorden med de Naturgjenstander, der findes paa den, Verden, vilde det være passende, at ombytte Navnet Naturrige med Verdensdeel. Naar man da, som man vel burde, regnede de flydende og de luftformige Materier med til Naturhistoriens Gjenstander, havde man ligesaavel her som i Geographien fem Verdensdele. Til Underafdelingerne leverer Geographien ligeledes bequemme Navne: Klasser kunne blive til Riger, Ordener til Kredse, Familier til Provindsfer o. s. v. Som Der eller Dgrupper vise sig visse isolerede Slægter, der afvige meget fra deres Klasses eller Riges almindelige Norm, og ved visse Egenskaber nærme sig til ligesaadanne isolerede Slægter fra andre Riger: saaledes som Tatu, Skildpadder, Kuffertfiske; Hindsvin, Kasuar; Slanger, Myxine, Regenøjen. Naaskee ville disse Der med Tiden forbindes deels indbyrdes og deels med de Ri-

ger, hvortil de nærmest grændse, naar vi faae opdaget de Mellemled, som endnu savnes. Rimeligviis vil det indre Afrika, da denne Verdensdeel fra gamle Tider har Ord for altid at frembringe noget Nytt, ogsaa i denne Henseende med Tiden berige vore Kundskaber, ligesom Nyholland i Ornithorhynchus har allerede leveret en Skabning, der synes at staae paa Grændsen af flere Niger.

Sammenligningen imellem begge Videnskaber kunde let føres endnu videre: saaledes vil det ikke mangle paa et Terra incognita, da Naturkræfterne, som Elektricitet, Magnetisme, de organiske Væsners Livskræfter o. s. v. i Henseende til deres indre Væsen vist endnu længe og rimeligviis evig ville blive uudgrundede. En forgaet Verdensdeel, Naturhistoriens Atlantis tilbyder sig ligeledes i den Mængde Forsteninger og fossile Levninger af for største Delen ubetjendte Skabninger, der findes adspredte over hele Jorden og paa visse Steder samlede i uhyre Lag. De siberriske Mammutts, som findes med Kjød, Hud og Haar, synes at ligge nær ved Grændsen imellem den forgaede og den endnu tilværende Dyrverden. Endelig giver denne Maade, at betragte Naturen paa, Anledning at fremstille Systemet i Rorter, hvorved det bliver let at overskue Overgangene fra en Art, Slægt o. s. v. til andre. Forfærdigelsen af saadanne Rorter vilde være et Arbeide som vilde fortjene sin Ophavsmand Tak hos enhver Elsker af Naturhistorien. Dog kan de speciellere Rorter naturligviis ikke være een Mand's Arbeide. Hvis altsaa denne Idee fandt Bifald, var det ønskeligt om Flere, der hver for sig besadde udmærket Kundskab til enkelte Grene af dette vidtløftige Fag, forenede dem om, at dele dette Arbeide imellem dem.

Demittenderne fra Ribe Skole ere iaar:

- 1) Carl Emil Dollner, Søn af Justitsraad Dollner i Kjøbenhavn.
 - 2) Søren Møller Tranberg, Søn af Justitsraad Tranberg paa Bekmark.
 - 3) Siegfried Kristian Frederik Hjort, Søn af afdøde Biskop Hjort.
 - 4) Frederik Storm, Søn af afdøde Tolder Storm i Soldingbroe.
-

Examen begynder den 3te August, og holdes i denne Orden:

	Formiddag	Eftermiddag.
	Skriftlige Prøver:	
Torsdag den 3te August	Dansk Stil.	
Freitag den 1ste Septbr.	Latinsk Stil.	
	Mundtlige Prøver:	
Løvedag den 2den Septbr.	Græsk.	
Mandag — 4de —	Geographie.	
Tirsdag — 5te —	Naturhistorie	Hebræ
Onsdag — 6te —	Historie.	
Torsdag — 7de —	Mathematik.	
Freitag — 8de —	Latin.	
Løvedag — 9de —	Latin.	Hebraisk
Mandag — 11te —	Religion.	
Onsdag — 13de —	Dansk.	
Torsdag — 14de —	Fransk.	

Den os an betroede Ungdoms Forældre og Paarende, saavel som andre Skolens Belyndere, indbydes herved til at overvære Examen og den Høitidelighed, hvormed den sluttes Løvedagen den 16de September, om Eftermiddagen Kl. 3.